

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«Погоджено»

Директор навчально-наукового
інституту економіки та управління

_____ В. П. Клочан
« _____ » _____ 2018 р.

«Затверджую»

Перший проректор

_____ Д. В. Бабенко
« _____ » _____ 2018 р.

Декан обліково-фінансового
факультету

_____ О. М. Вишнеvsька
« _____ » _____ 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з нормативної дисципліни «Облік у банках»
шифр за ОПП – ПП 18
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання (4 курс)
на 2018-2019 навчальний рік

Галузь знань 0305 «Економіка і підприємництво»
Напрямок підготовки 6.030509 «Облік і аудит»
Кваліфікація бакалавр з обліку і аудиту

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Курс – 4

Семестр – 7,8

Всього годин – 120 год./ 4,0 кред.

з них:

лекцій – 8 год./ 0,27 кред.

практичних – 8 год./ 0,27 кред.

самостійна робота – 104 год./ 3,46 кред.

Екзамен в 8 семестрі

Миколаїв
2018

Програма відповідає вимогам Освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» (затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 02.02.2010 року).

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування обліково-фінансового факультету ННІ економіки та управління Миколаївського національного аграрного університету.

Протокол №19 від «13» червня 2018 року.

Завідувач кафедри
д-р. екон. наук, професор

Н.М. Сіренко

Робочу програму схвалено науково-методичною комісією обліково-фінансового факультету ННІ економіки та управління Миколаївського національного аграрного університету.

Протокол № 10 від «15» червня 2018 року.

Голова науково-методичної комісії
канд. екон. наук, доцент

Ю.Ю. Чебан

1. АНОТАЦІЯ

Бухгалтерський облік банку як система реєстрування та підбиття підсумків операцій, виконуваних у банківському бізнесі, є важливим джерелом фінансової інформації про господарську діяльність та елементом структури внутрішнього контролю.

Нормативна дисципліна «Облік у банках» передбачає опанування здобувачами вищої освіти методики бухгалтерського обліку банківських операцій і правил відображення їх у фінансовій звітності, а також забезпечує формування вміння поєднувати теоретичні і практичні навички процесі вивчення основних змістовних модулів.

SUMMARY

Accounting Bank as a system of registering and assessing the results of operations performed in the banking business, it is an important source of financial information about the business activities and the element of the internal control structure.

Regulatory discipline «Accounting for Banks» provides mastery of candidates higher education methodology of accounting and banking rules reflect them in the financial statements, and ensures the formation of the ability to combine theoretical and practical skills in the process of studying the major content modules.

2. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «ОБЛІК У БАНКАХ»

Галузь знань 0305 «Економіка та підприємництво»

Напрямок підготовки 6.030509 «Облік і аудит»

Освітній ступінь – «Бакалавр»

Нормативна / вибіркова – нормативна

Семестр – 7,8

Кількість кредитів ECTS – 4,0

Кількість тем - 12

Загальна кількість годин – 120 год.

Види освітньої діяльності та види навчальних занять, обсяг годин:

лекції – 8 год.

практичні заняття – 8 год.

самостійна робота – 106 год.

Форми підсумкового контрольного заходу – екзамен

3. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни є вивчення майбутніми фахівцями з бухгалтерського обліку теоретичних та практичних засад здійснення основних банківських операцій, правилами відображення їх у звітності. **Зміст курсу «Облік у банках»** дозволяє одержати необхідні знання, які відповідають вимогам до фахівців вищої кваліфікації. **Практичні заняття** націлені на вивчення здобувачами вищої освіти питань з обліку банківських операцій і внутрішньогосподарського обліку. **Самостійна робота** здобувачів вищої освіти повинна бути направлена на поглиблене вивчення окремих питань, нормативних документів, законів України, інструкцій, додаткової літератури, що впливатиме на розширення економічного кругозору фахівця.

Завдання вивчення дисципліни:

- засвоїти методику бухгалтерського обліку основних банківських операцій та правил відображення їх у звітності;
- ознайомитись з чинним законодавством та передовим досвідом організації та методики обліку у банках;
- вивчити методику підготовки й інтерпретації основних фінансових звітів;
- набути професійних навичок практичної роботи із зазначеної дисципліни.

Об'єктом освітньої дисципліни є система бухгалтерського обліку в комерційних банках, яка функціонує на засадах національних положень і міжнародних стандартів обліку та звітності.

Предметом освітньої дисципліни є теоретичні і практичні основи відображення в системі бухгалтерського обліку банківських операцій та складання банківської звітності.

Після вивчення дисципліни «Облік у банках» здобувачі вищої освіти повинні **знати**:

- принципи побудови плану рахунків бухгалтерського обліку в банках;
- підходи щодо організації бухгалтерського обліку в банківських установах України;
- процедури здійснення основних банківських операцій;
- проблемні питання, пов'язані з функціонуванням системи бухгалтерського обліку в банках;
- положення інструктивно-нормативних документів НБУ з облікових питань;

– механізми застосування в обліковій практиці концептуальних принципів МСБО, в основі яких – нарахування доходів та витрат, оцінки та переоцінки активів;

– склад та зміст бухгалтерської звітності, терміни її подання та оприлюднення.

Після вивчення дисципліни «Облік у банках» здобувач вищої освіти повинен **вміти**:

– відображати зміст банківських операцій на рахунках бухгалтерського обліку;

– вільно орієнтуватись у номенклатурі Плану рахунків;

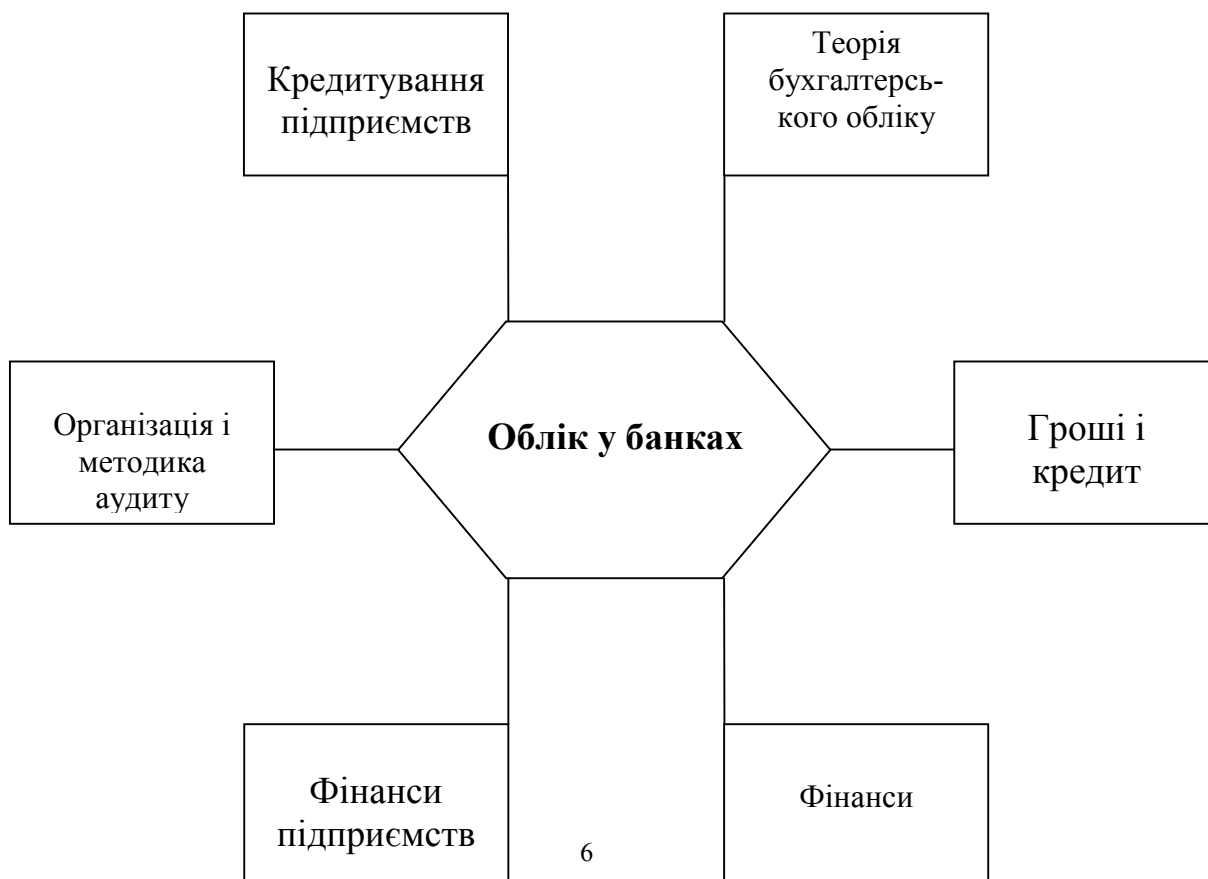
– положення інструктивно-нормативних документів НБУ з облікових питань;

– формувати зміст облікової політики банку;

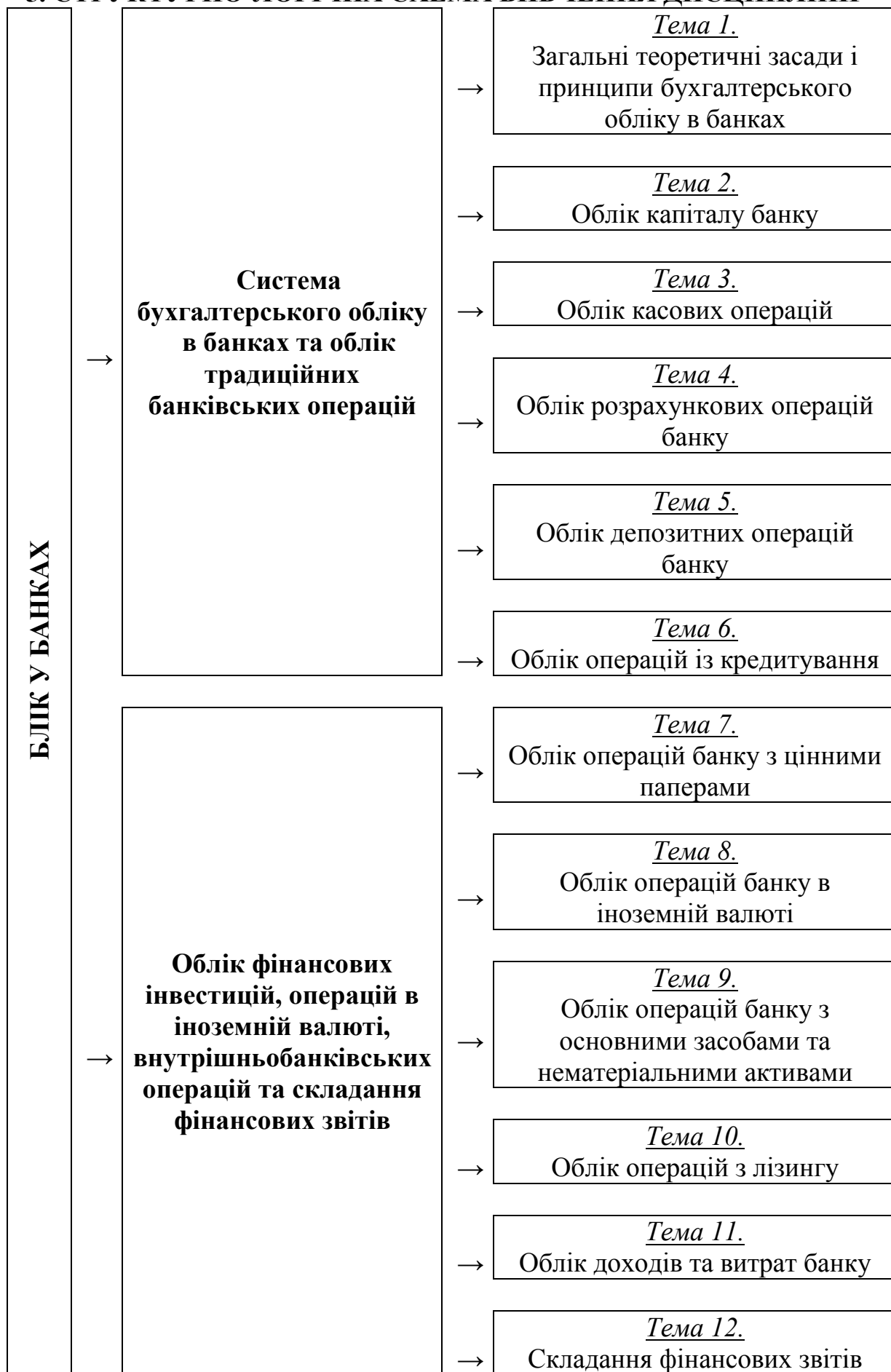
– визначати результат діяльності банку за даними фінансового обліку;

– характеризувати фінансові звіти, які використовуються, щоб донести інформацію до зацікавлених осіб.

4. МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ У СТРУКТУРІ ОСВІТНІХ ДИСЦИПЛІН

5. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

6. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

6.1 Загальний розподіл годин і кредитів

Таблиця 6.1 ЗАГАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ ГОДИН І КРЕДИТІВ

Види занять	Загальна кількість годин/кредитів	Аудиторна кількість годин
Лекції	8/0,27	8
Практичні	8/0,27	8
Самостійна робота	106/3,46	-
Разом по курсу	120 / 4,0	16

6.2 Склад, обсяг і терміни виконання змістових модулів

Змістові модулі курсу			Назви тем	Розподіл навчального часу				Термін виконання, тижень	Термін контрольного заходу
Найменування	Обсяг, кредит	Сума балів		Всього	ЛЗ	ПЗ	СР		
Система бухгалтерського обліку в банках та облік традиційних банківських операцій	2,13	20-35	Загальні теоретичні засади і принципи бухгалтерського обліку в банках	10	1	1	8	1	1
			Облік капіталу банку	10	1	1	8	1	1
			Облік касових операцій	10	1	1	8	2	2
			Облік розрахункових операцій банку	10	1	1	8	2	2
			Облік депозитних операцій банку	12	1	1	10	3	3
			Облік операцій із кредитування	12	1	1	10	3	3
Разом				64	6	6	52	X	X
Облік фінансових інвестицій, операцій в іноземній валюті, внутрішньо-банківських операцій та складання фінансових звітів	1,87	16-25	Облік операцій банку з цінними паперами	10	1	1	8	4	4
			Облік операцій банку в іноземній валюті	10	1	1	8	4	4
			Облік операцій банку з основними засобами та нематеріальними активами	8	-	-	8	-	-
			Облік операцій з лізингу	8	-	-	8	-	-
			Облік доходів та витрат банку	10	-	-	10	-	-
			Складання фінансових звітів	10	-	-	10	-	-
Разом				56	2	2	52	X	X
Всього	4,0	36-60		120	8	8	106	X	X

6.3 Перелік та короткий зміст лекцій

Тема 1. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках

Визначення поняття «Бухгалтерський облік у банках». Задачі бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік як складова інформаційної системи банку. Етапи та план організації бухгалтерського обліку. Елементи організації бухгалтерського обліку. Загальні положення та принципи побудови Плану рахунків в банках. Огляд фінансових звітів банку: балансовий звіт, звіт про фінансові результати. Головні елементи та облікові формули фінансових звітів.

Тема 2. Облік капіталу

Структура капіталу комерційного банку. Джерела формування статутного капіталу банку. Система рахунків для обліку операцій з формування капіталу банку. Методика обліку внесків до статутного капіталу. Бухгалтерський облік емісійних різниць у процесі первинного розміщення акцій. Методика операцій, пов'язаних з випуском, продажем, викупом та перепродажем акцій власної емісії. Порядок обліку нарахування та сплати дивідендів. Облік операцій з формування фондів та резервів банку за рахунок нерозподіленого прибутку.

Тема 3. Облік касових операцій

Нормативна база організації касової роботи в банку. Організація роботи касового апарату банку. Порядок здійснення касових операцій прибутковими касами. Порядок виконання операцій видатковими касами. Облік прибуткових касових операцій. Документи на прийом готівки, їх оформлення і зберігання. Облік видаткових касових операцій. Документи на видачу готівки, їх оформлення і зберігання. Порядок здійснення операцій вечірніми касами. Організація і порядок роботи каси перерахунку. Облік операцій, що проводяться вечірніми касами та касами перерахунку. Підкріплення операційних кас установ комерційного банку. Порядок підбиття підсумків робочого дня операційної каси. Звірка касових операцій за день.

Тема 4. Облік розрахункових операцій

Нормативна база, що регламентує сучасну систему безготівкових розрахунків в Україні. Принципи організації безготівкових розрахунків. Форми безготівкових розрахунків. Загальні правила документообігу та

вимоги щодо оформлення розрахункових документів. Облік розрахунків із застосуванням платіжних доручень та платіжних вимог-доручень. Облік розрахунків із застосуванням розрахункових чеків. Облік розрахунків за акредитивами. Облік розрахункових операцій з векселями. Облік безготівкових розрахунків з використанням банківської платіжної картки. Облік розрахунків платіжними вимогами в разі здійснення примусового списання (стягнення) коштів.

Тема 5. Облік депозитних операцій

Нормативна база організації бухгалтерського обліку депозитних операцій установ комерційних банків України. Класифікація депозитів за економічним змістом та строками використання коштів. Активні і пасивні депозитні операції та відображення результатів їх проведення у фінансовій звітності. Правила бухгалтерського обліку депозитних операцій. Облік номіналу депозиту. Методи виплати процентів: за період і на період. Вплив методу виплати процентів на облік номіналу депозиту. Бухгалтерський облік нарахування процентів за депозитом. Облікова політика банку щодо використання методу нарахування процентів за депозитними операціями. Облік погашення депозиту. Облік депозитів овернайт.

Тема 6. Облік операцій з кредитування

Характеристика кредитних операцій. Позабалансові кредитні операції та порядок визначення кредиту балансовим активом. Структура відображення кредитних операцій у Плані рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків України. Загальні принципи бухгалтерського обліку кредитних операцій. Облік номіналу кредиту. Облік нарахованих доходів. Облік операцій за овердрафтом. Облік операцій репо. Облік факторингових операцій. Облік операцій з дисконту векселів. Порядок бухгалтерського обліку позабалансових кредитних операцій. Облік застави. Порядок формування резервів на покриття можливих збитків від кредитних операцій. Облік сумнівних кредитів та резервів під кредитні ризики.

Тема 7. Облік операцій з цінними паперами

Нормативна база, що регламентує організацію бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами установ комерційних банків України. Структура відображення операцій банку з цінними паперами у Плані рахунків бухгалтерського обліку. Теоретичні засади класифікації

портфеля цінних паперів банку. Облік вкладень в асоційовані та дочірні компанії. Порядок та облік перекласифікації цінних паперів з одного портфеля до іншого. Облік власних боргових зобов'язань банку. Облік нарахування доходів (витрат) за операціями з цінними паперами. Облік формування та використання резерву на відшкодування можливих збитків банків від операцій з цінними паперами.

Тема 8. Облік операцій в іноземній валюті

Характеристика валютних операцій, здійснюваних комерційними банками та їх класифікація. Валютна позиція банку за окремими видами валют та її врахування в системі бухгалтерського обліку. Типи операцій, що впливають на розмір відкритої валютної позиції банку. Характеристика рахунків для запису валютної позиції. Принципи бухгалтерського обліку обмінних операцій в іноземній валюті. Дата операції. Дата валютування. Дата розрахунку. Реалізований та нереалізований результат від операцій з іноземною валютою. Бухгалтерський облік готівкових обмінних операцій в іноземній валюті. Облік операцій в іноземній валюті, що виконуються за дорученням клієнтів банку. Облік міжбанківських обмінних операцій в іноземній валюті. Облік доходів (витрат) за операціями, що здійснені в іноземній валюті. Методи розрахунку реалізованого фінансового результату від операцій з іноземною валютою. Коригування статей балансу при зміні валютних курсів. Відображення результатів коригування в системі рахунків бухгалтерського обліку.

Тема 9. Облік операцій з основними засобами та нематеріальними активами

Класифікація основних засобів і нематеріальних активів та їх вартісна оцінка. Характеристика рахунків з обліку операцій з основними засобами та нематеріальними активами. Бухгалтерський облік придбання основних засобів і нематеріальних активів. Порядок та облік переоцінки основних засобів і нематеріальних активів. Методи розрахунку амортизаційних відрахувань. Облік амортизації основних засобів і нематеріальних активів. Зменшення корисності основних засобів та нематеріальних активів, облік їх вибуття. Порядок проведення інвентаризації основних засобів і нематеріальних активів та відображення її результатів у бухгалтерському обліку. Облік гудвілу.

Тема 10. Облік операцій з лізингу

Характеристика лізингових операцій. Облік операцій з фінансового лізингу на балансі лізингодавця та лізингоодержувача. Облік операцій з оперативного лізингу. Продаж необоротного активу з укладенням угоди про його одержання продавцем у лізинг.

Тема 11. Облік доходів і витрат

Класифікація доходів та витрат банку. Економічна характеристика доходів і витрат банку. Структура відображення у Плані рахунків доходів та витрат. Основні правила бухгалтерського обліку доходів та витрат банку. Бухгалтерський облік процентних та комісійних доходів і витрат банку за принципами міжнародних стандартів обліку: нарахування, відповідності, обережності. Особливості податкового обліку валових доходів та валових витрат. Способи ведення обліку валових доходів та валових витрат: позасистемно; на балансових рахунках; на позабалансових рахунках. Порядок закриття рахунків доходів і витрат та підрахунок фінансових результатів поточного року. Облік нарахування, сплати податку на прибуток та розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість. Облік відстроченого податку на прибуток.

Тема 12. Складання фінансових звітів

Характеристика та цілі складання бухгалтерської звітності банків. Фінансова звітність, мета її складання, структура, порядок подання та оприлюднення. Бухгалтерський баланс. Облікова формула бухгалтерського балансу. Типова структура балансового звіту банку. Звіт про фінансові результати. Типова структура звіту про фінансові результати. Звіт про рух грошових коштів. Типова структура звіту про рух грошових коштів. Звіт про власний капітал. Примітки до фінансових звітів. Порядок формування коригуючих проведень. Інформація про банк, яку необхідно розкривати у фінансовій звітності.

ПЛАНІ ЛЕКЦІЙ

ПЛАН ЛК № 1 Тема 1. Загальні теоретичні засади і принципи бухгалтерського обліку в банках (*Традиційна лекція з використанням презентації, 1 год.*)

1. Предмет і метод бухгалтерського обліку в банках.
2. Принципи бухгалтерського обліку в банках.
3. Бухгалтерський баланс.

4. План рахунків бухгалтерського обліку в банках.

Тема 2. Облік капіталу банку (*Традиційна лекція з використанням презентації 1 год.*)

1. Характеристика рахунків обліку капіталу банку.

2. Облік операцій під час формування статутного капіталу до реєстрації комерційного банку.

3. Облік сум несплаченого та сплаченого зареєстрованого статутного капіталу банку.

4. Облік операцій з нарахування дивідендів та розрахунків з акціонерами.

ПЛАН ЛК № 2 Тема 3. Облік касових операцій (*Традиційна лекція з використанням презентації, 1 год.*)

1. Рахунки, що використовуються для обліку касових операцій, їх призначення.

2. Облік операцій каси із приймання та видачі готівки.

3. Облік операцій вечірніх кас та кас перерахунку готівки.

4. Зберігання й облік цінностей та документів у грошових сховищах.

5. Особливості обліку інкасації грошового виторгу .

Тема 4. Облік розрахункових операцій банку (*Традиційна лекція з використанням презентації, 1 год.*)

1. Принципи організації безготівкових розрахунків та форми розрахункових документів для здійснення безготівкових розрахунків у господарському обороті України.

2. Облік розрахунків із застосуванням платіжних доручень та платіжних вимог-доручень.

3. Облік безготівкових розрахунків із застосуванням розрахункових чеківчеками.

4. Облік розрахунків за акредитивами.

5. Облік розрахункових операцій з векселями.

6. Облік розрахунків з використанням банківської платіжної картки.

ПЛАН ЛК № 3 Тема 5. Облік депозитних операцій банку (*Проблемна лекція з використанням презентації, 1 год.*)

1. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку депозитних операцій установ комерційних банків.

2. Види та класифікація депозитів.

3. Облік залучення і повернення номіналу депозиту.
4. Бухгалтерський облік нарахування відсотків за депозитом. Методи виплати відсотків.

Тема 6. Облік операцій із кредитування (*Традиційна лекція з використанням презентації, 1 год.*)

1. Організація обліку кредитних операцій.
2. Облік наданих кредитів.
3. Облік забезпечення кредитних операцій. Облік застави.
4. Облік прострочених і сумнівних кредитів та резервів під кредитні ризики. Облік безнадійної заборгованості за кредитними операціями.

ПЛАН ЛК № 4 Тема 7. Облік операцій банку з цінними паперами (*Традиційна лекція з використанням презентації, 1 год.*)

1. Характеристика та загальні принципи оцінки та обліку цінних паперів у портфелях банку.
2. Облік цінних паперів у портфелі банку.
3. Облік цінних паперів власної емісії.
4. Облік нарахування доходів (витрат) за операціями з цінними паперами.

Тема 8. Облік операцій банку в іноземній валюті (*Лекція з елементами диспуту з використанням презентації, 1 год.*)

1. Операції в іноземній валюті та їх класифікація.
2. Характеристика рахунків для запису валютної позиції.
3. Облік готівкових обмінних операцій банку в іноземній валюті.
4. Облік доходів (витрат) за операціями банку, що здійснені в іноземній валюті.

Тема 9. Облік операцій банку з основними засобами та нематеріальними активами (*Традиційна лекція з використанням презентації*)

1. Характеристика рахунків з обліку операцій банку з необоротними активами.
2. Облік придбання та створення необоротних активів.
3. Облік поліпшення і ремонту необоротних активів.
4. Облік нарахування амортизації необоротних активів.
5. Вибуття основних засобів і нематеріальних активів банку.

6. Порядок проведення інвентурації необоротних активів та відображення її результатів в бухгалтерському обліку.

Тема 10. Облік операцій з лізингу (*Традиційна лекція з використанням презентації*)

1. Характеристика лізингових операцій.
2. Облік з операцій оперативного лізингу.
3. Облік операцій з фінансового лізингу на балансі лізингодавця.
4. Облік операцій з фінансового лізингу на балансі лізингоодержувача.

Тема 11. Облік доходів та витрат банку (*Традиційна лекція з використанням презентації*)

1. Класифікаційні групи доходів (витрат) банку. Їх взаємозв'язок із Планом рахунків.
2. Дія принципів нарахування, відповідності, обачності у відображенні в підсистемі фінансового обліку доходів (витрат).
3. Основні правила обліку доходів і витрат банку.
4. Облік нарахування, сплати податку на прибуток та розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість.

Тема 12. Складання фінансових звітів (*Лекція з елементами диспуту з використанням презентації*)

1. Фінансова звітність банку: мета складання, структура, порядок подання та оприлюднення.
2. Бухгалтерський баланс його облікова формула та структура.
3. Типова структура Звіту про фінансові результати банку, Звіту про рух грошових коштів, Звіту про власний капітал.
4. Примітки до фінансової звітності.
5. Особливості складання консолідованої фінансової звітності банків.

6.4 Перелік та план практичних занять

За визначеними темами практичних занять (табл. 6.4.1) передбачено використання ABC SCROOGE-III в навчально-науковій лабораторії «Навчальний банк».

Таблиця 6.4.1 Види робіт на практичних заняттях в навчально-науковій лабораторії «Навчальний банк»

Дисципліна	Курс, семестр	Тема	Вид роботи
6.030509 «Облік у банках»			
Облік у банках	4 курс, 7,8 семестр	Облік розрахункових операцій банку	Опрацювання основних форм готівкових та безготівкових розрахунків, відкрити рахунки в АБС SCROOGE-III
		Облік операцій банку в іноземній валюті	Встановлення валютного курсу на початок банківського дня.

ПЛАН ПЗ № 1 Тема 1. Загальні теоретичні засади і принципи бухгалтерського обліку в банках (1 год.).

1) усне опитування (3-4 бали).

Питання для опитування:

1. Які види обліку, що ведуться банками України є обов'язковими?
2. Хто є користувачами інформації, яку надає система фінансового обліку банку?
3. На основі якого виду обліку банки складають внутрішню звітність, що використовується для забезпечення внутрішніх потреб банку в інформації?
4. Чим фінансовий облік відрізняється від управлінського та податкового обліку?
5. З якою метою здійснюється державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні?
6. Як визначається сальдо за активними і пасивними рахунками?
7. Які чотири типи операцій виділяють за їх впливом на бухгалтерське рівняння?
8. Скільки класів має План рахунків бухгалтерського обліку банків України і як вони називаються?

Тема 2. Облік капіталу банку (1 год.).

1) усне опитування (3-4 бали);

2) задачі (3 бали).

Питання для опитування:

1. Дайте визначення власного капіталу.
2. Від яких двох факторів залежить структура власного капіталу банку?

3. Що входить до складу основного і додаткового капіталу банку?
4. Які міжнародні стандарти фінансової звітності регламентують питання, пов'язані з визнанням, оцінкою, поданням та розкриттям інформації про власний капітал?

5. Які рахунки передбачені для відображення операцій з власним капіталом банку?

6. Який порядок формування резервів банку?

Задачі № 1,2,3,4 (Сіренко Н. М., Баришевська І. В., Корабахіна А. Ю. Методичні рекомендації для практичних занять для студентів 3 курсу напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» та 4 курсу напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» денної форми навчання / Н. М. Сіренко, І. В. Баришевська, А. Ю. Корабахіна — МНАУ.— 2014. — 64 с.)

ПЛАН ПЗ № 2 Тема 3. Облік касових операцій (1 год.)

1) усне опитування (1-2 бали);

2) задачі (1-2 бали).

Питання для опитування:

1. Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентується організація проведення а методика обліку банківських операцій з готівковими коштами?

2. Які види кас можуть входити у структуру операційної каси банку?

3. Коли мають відобразитися в бухгалтерському обліку банку касові операції, що виконані в операційний час та післяопераційний час?

4. За рахунками яких класів Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України обліковуються:

а) банкноти та монети в касі банку;

б) банкноти та монети в програмно-технічних комплексах самообслуговування;

в) пам'ятні та ювілейні монети, що мають гривневий номінал і виконують функцію засобу платежу;

г) зразки банкнот національної валюти, отримані від НБУ;

д) виявлені надлишки готівки під час проведення ревізії каси банку?

5. Який порядок обліку операцій каси з приймання готівки?

6. Який порядок обліку операцій видаткових кас?

7. Який порядок обліку інкасації грошової виручки інкасаторами банків?

8. Який порядок обліку внутрішньобанківських операцій банків з використанням готівки?

9. Які основні принципи організації касової роботи?

10. Який порядок зберігання та облік цінностей і документів у грошових сховищах?

Задачі № 4,5 (Сіренко Н. М., Баришевська І В., Корабахіна А. Ю. Методичні рекомендації для практичних занять для студентів 3 курсу напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» та 4 курсу напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» денної форми навчання / Н. М. Сіренко, І. В. Баришевська, А. Ю. Корабахіна — МНАУ.— 2014. — 64 с.)

Тема 4. Облік розрахункових операцій банку (1 год.).

Заняття проводиться із застосуванням навчального банку кафедри фінансів.

1) усне опитування (1-2 бали);

2) практична ситуація у Навчальному банку.

Питання для опитування:

1. Дайте визначення безготівкових розрахунків.

2. Яким нормативно-правовим актом НБУ регламентується проведення безготівкових розрахунків в національній валюті в Україні?

3. На основі яких розрахункових документів банки мають право списувати кошти з рахунків клієнтів?

4. В якому випадку банки мають право зупинити видаткові операції за рахунком клієнта?

5. Протягом скількох днів з дати складання банк платника приймає до виконання платіжні доручення, вимоги-доручення, вимоги та розрахункові чеки?

6. За якими рахунками відображаються в бухгалтерському обліку банку кошти в розрахунках суб'єктів господарювання та фізичних осіб?

5. Які особливості відкриття рахунків у національній валюті фізичним особам?

6. Назвіть правила використання платіжних інструментів під час здійснення розрахункових операцій.

7. Назвіть загальні положення Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті.

Практична ситуація у Навчальному банку:

1. Увійти в систему SCROOGE.
2. Відкрити банківський день (відкриття здійснюється на 1 комп'ютері).
3. Ознайомитися з вкладками вікна «Банк-Счета».
4. Відкрити вкладку «Группы счетов». Створити групу
1 варіант – «Основні рахунки»
2 варіант – «Касові рахунки»
3 варіант – «Податкові рахунки»
4 варіант – «Клієнтські рахунки»
5. Створити 5 елементів групи різних типів та відсортувати їх за назвою.
6. Відкрити вкладку «Счета». Створити рахунок для свого клієнта.
7. Переглянути створений рахунок «Лицевые счета – Остатки»

ПЛАН ПЗ № 3 Тема 5. Облік депозитних операцій банку (1 год.).

Заняття проводиться із застосуванням навчального банку кафедри фінансів.

- 1) усне опитування (1-2 бали);**
- 2) практична ситуація у Навчальному банку (1-2 бали);**
- 3) задачі (3 бали).**

Питання для опитування:

1. *Дайте визначення вкладу (депозиту), яке наводиться в банківському законодавстві України.*
2. *За якими ознаками і на які види класифікуються банківські вклади (депозити)?*
3. *Які міжнародні стандарти фінансової звітності регламентують питання, пов'язані з визнанням, оцінкою та розкриттям інформації про фінансові зобов'язання?*
4. *Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентуються питання, пов'язані з проведенням депозитних операцій та їх відображенням у бухгалтерському обліку банків України?*
5. *За якою вартістю українські банки мають оцінювати вклади (депозити) під час первісного визнання та після первісного визнання?*
6. *Який порядок обліку пасивних міжбанківських вкладних (депозитних) операцій?*
7. *Який порядок розрахунку процентних витрат?*
8. *Що таке «ефективна процентна ставка»?*

9. Який порядок обліку нарахування й сплати банком відсотків за вкладом?

10. Які особливості відображення в бухгалтерському обліку простроченої, сумнівної та безнадійної заборгованості за вкладними (депозитними) операціями на міжбанківському ринку?

Задачі № 1,2,3 (Сіренко Н. М., Баришевська І В., Корабахіна А. Ю. Методичні рекомендації для практичних занять для студентів 3 курсу напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» та 4 курсу напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» денної форми навчання / Н. М. Сіренко, І. В. Баришевська, А. Ю. Корабахіна — МНАУ.— 2014. — 64 с.)

Тема 6. Облік операцій із кредитування (1 год.)

1) усне опитування (1-2 бали);

2) задачі (1-2 бали)

3) модульна контрольна робота (Модуль 1) за 10 варіантами (2-5 балів);

Питання для опитування:

1. Розкрийте сутність кредиту та документальне оформлення факту його видачі.

2. Розкрийте суть поняття «ефективна ставка відсотка».

3. Яка класифікація банківських кредитів?

4. Що таке кредитна угода?

5. Які особливості організації обліку кредитних операцій банку?

6. Як особливості обліку нарахування та сплати відсотків за кредитними операціями банку?

7. Що таке кредитний ризик?

8. Які існують форми забезпечення повернення кредитів?

9. Визначте характеристику та основні елементи методики обліку окремих кредитних операцій банку (кредитна лінія, овердрафт, овернайт, факторинг).

10. Розкрийте особливості обліку кредитів, отриманих від міжнародних та інших фінансових операцій.

Задачі № 1,2,3 (Сіренко Н. М., Баришевська І В., Корабахіна А. Ю. Методичні рекомендації для практичних занять для студентів 3 курсу напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» та 4 курсу напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» денної форми навчання / Н. М. Сіренко, І. В. Баришевська, А. Ю. Корабахіна — МНАУ.— 2014. — 64 с.)

Завдання для модульної контрольної роботи (завдання № 1) за варіантами 1-10 (Сіренко Н.М., Чайка Т.О. Методичні рекомендації для виконання контрольних робіт студентами денної форми навчання за напрямом підготовки 6.030509 «Облік і аудит» з дисципліни «Облік у банках» / Н.М. Сіренко, Т.О. Чайка. — МДАУ.— 2012. — 48 с.)

ПЛАН ПЗ № 4 Тема 7: Облік операцій банку з цінними паперами
(1 год.).

1) усне опитування (1-2 бали);

2) задачі (1-2 бали).

Питання для опитування:

1. Які види цінних паперів обліковуються у торговому портфелі банку?

2. За якою вартістю банки відображають в обліку придбані цінні папери у торговий портфель під час первісного визнання та після первісного визнання?

3. Які види цінних паперів обліковуються у портфелі банку на продаж?

4. За якою вартістю банки відображають в обліку придбані цінні папери у портфель на продаж під час первісного визнання та після первісного визнання?

5. Які види цінних паперів обліковуються у портфелі до погашення?

6. За якою вартістю відображаються в обліку придбані цінні папери у портфель до погашення під час первісного визнання та після первісного визнання?

7. Дайте визначення асоційованої та дочірньої компанії.

8. За рахунками яких класів Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України обліковуються:

а) укладені угоди про купівлю або продаж цінних паперів;

б) цінні папери, придбані до торгового портфеля;

в) цінні папери у портфелі на продаж;

г) цінні папери у портфелі до погашення;

д) інвестиції в асоційовані і дочірні компанії;

е) результат переоцінки торгових цінних паперів;

є) результат переоцінки цінних паперів у портфелі на продаж;

ж) резерви під знецінення цінних паперів?

Задачі № 2,3 (Сіренко Н. М., Баришевська І В., Корабахіна А. Ю. Методичні рекомендації для практичних занять для студентів 3 курсу

напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» та 4 курсу напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» денної форми навчання / Н. М. Сіренко, І. В. Баришевська, А. Ю. Корабахіна — МНАУ.— 2014. — 64 с.)

Тема 8. Облік операцій банку в іноземній валюті (1 год.).

Заняття проводиться із застосуванням навчального банку кафедри фінансів.

1) усне опитування (1-2 бали);

2) практична ситуація у Навчальному банку (1-2 бали).

Питання для опитування:

1. Які операції відносяться до валютних?

2. Які види валютних операцій можуть здійснювати банки України?

3. За якими ознаками можна класифікувати валютні операції банків?

4. Які міжнародні стандарти фінансової звітності регламентують питання, пов'язані з визнанням, оцінкою та розкриттям інформації про валютні операції?

5. Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентується методика бухгалтерського обліку валютних операцій банків України?

6. Що таке фінансові ф'ючерси?

7. Які статті балансу відносять до монетарних статей?

8. Які статті балансу відносять до немонетарних статей?

9. Розкрийте економічний зміст поняття «валютна позиція банку».

10. Які операції впливають на зміну відкритої валютної позиції банку?

Практична ситуація у Навчальному банку:

1. Увійти в систему SCROOGE

2. Відкрити банківський день (відкриття здійснюється на 1 комп'ютері).

3. Ознайомитися з вкладками вікна «Сегодня – Добавление».

4. Встановити курс валют на сьогодні. Поточний курс встановити:

1 варіант – для долара

2 варіант – для євро

Курс встановлюється у розмірі $N \cdot 1000$, де N – остання цифра залікової книжки

Максимальне значення курсу $N \cdot 1000 + 200$

Мінімальне значення курсу $N \cdot 1000 - 200$

Завдання може бути одночасно виконано на 2 комп'ютерах для різних валют

5. Видалити створений курс валют.

Тема 9. Облік операцій банку з основними засобами та нематеріальними активами

1) усне опитування (1-2 бали);

2) задача (1-2 бали).

Питання для опитування:

1. Дайте визначення основних засобів та нематеріальних активів.

2. На які групи з позиції бухгалтерського обліку класифікуються основні засоби та нематеріальні активи в банках України?

3. Які міжнародні стандарти фінансової звітності регламентують питання, пов'язані з визнанням та оцінкою необоротних активів?

4. Що розуміють під поняттям «амортизація»?

5. Які існують методи нарахування амортизації основних засобів (нематеріальних активів)?

6. Який порядок аналітичного обліку основних засобів?

7. Який порядок проведення інвентаризації необоротних активів?

8. Яким чином ведеться облік результатів інвентаризації необоротних активів?

9. Яким чином ведеться облік витрат на капітальний і поточний ремонт основних засобів?

10. Які рахунки, призначені для обліку необоротних активів?

Задачі № 1,2 (Сіренко Н. М., Баришевська І В., Корабахіна А. Ю. Методичні рекомендації для практичних занять для студентів 3 курсу напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» та 4 курсу напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» денної форми навчання / Н. М. Сіренко, І. В. Баришевська, А. Ю. Корабахіна — МНАУ.— 2014. — 64 с.)

Тема 10. Облік операцій з лізингу

1) усне опитування (1-2 бали);

2) задача (1-2 бали).

Питання для опитування:

1. Дайте визначення лізингової операції.

2. За якими ознаками класифікуються лізингові операції?

3. Чим операції з фінансового лізингу відрізняються від операційного лізингу?

4. З чого складаються лізингові платежі за операціями з фінансового лізингу?

5. Який порядок визнання витрат лізингодавцем за фінансовим та оперативним лізингом у системі бухгалтерського обліку лізингоодержувача?

6. Які принципові відмінності між фінансовим та оперативним лізингом?

7. Який порядок ведення обліку лізингових операцій у лізингодавця?

8. Який порядок ведення обліку лізингових операцій у лізингоодержувача?

8. Який порядок відображення в балансі продавця лізингоодержувача операції з продажу необоротного активу та його визнання як об'єкта оперативного лізингу?

9. Який порядок відображення в балансі продавця – лізингоодержувача операції з продажу необоротного активу та його визнання як об'єкта фінансового лізингу?

10. Які методи нарахування амортизації за об'єктами лізингу?

Задачі № 1,2,3 (Сіренко Н. М., Баришевська І В., Корабахіна А. Ю. Методичні рекомендації для практичних занять для студентів 3 курсу напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» та 4 курсу напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» денної форми навчання / Н. М. Сіренко, І. В. Баришевська, А. Ю. Корабахіна — МНАУ.— 2014. — 64 с.)

Тема 11. Облік доходів та витрат банку

Заняття проводиться на базі філії кафедри фінансів (у комерційному банку).

1) усне опитування (1-2 бали);

2) задача (1-2 бали).

Питання для опитування:

1. Дайте визначення понять «доходи» та «витрати».

2. Назвіть МСФЗ, в яких містяться вимоги щодо визнання, оцінки та розкриття інформації про доходи і витрати.

3. Як класифікуються банківські доходи і витрати з позиції бухгалтерського обліку?

4. Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентується методологія та методика бухгалтерського обліку доходів та витрат банків?

5. За яких умов визнаються банківські доходи і витрати?

Задачі № 1,2,3 (Сіренко Н. М., Баришевська І В., Корабахіна А. Ю. Методичні рекомендації для практичних занять для студентів 3 курсу напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» та 4 курсу напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» денної форми навчання / Н. М. Сіренко, І. В. Баришевська, А. Ю. Корабахіна — МНАУ.— 2014. — 64 с.)

Тема 12. Складання фінансових звітів

1) усне опитування (1-2 бали);

2) задачі (1-2 бали)

3) підсумковий контрольний тест в системі MOODLE (Модуль 2) (1-3 бали)

Питання для опитування:

1. З якою метою складається фінансова звітність?

2. Згідно з Концептуальною основою складання та подання фінансових звітів опублікованою КМСБО, яким якісним характеристикам має відповідати інформація, що наведена у фінансовій звітності?

3. Які міжнародні стандарти фінансової звітності регламентують питання, пов'язані з складанням і поданням фінансової звітності?

4. Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентуються питання, пов'язані із складанням і поданням банками фінансової звітності?

5. Які фінансові звіти входять до складу квартальної фінансової звітності банків України?

6. Які фінансові звіти входять до складу річної фінансової звітності банків України?

7. Яка робота має передувати складанню річної фінансової звітності банку?

8. В якому вигляді і в які терміни вітчизняні банки мають подавати фінансову звітність Національному банку України?

Заняття на базі філій кафедри фінансів, банківської справи та страхування

За темою № 8 «Облік операцій банку в іноземній валюті» – Оцінка валютних статей балансу. Переоцінка активів і зобов'язань в іноземній валюті. Валютно-обмінні операції. Купівля-продаж

іноземної валюти за дорученням клієнтів та для власних потреб – 1 год.

Візуальне супроводження дисципліни

Лекційні заняття з дисципліни «Облік у банках» за дванадцятьма темами, що вивчаються, супроводжуються презентаціями.

Матеріально-технічне забезпечення дисципліни

Використання навчально-наукової лабораторії «Навчальний банк» кафедри фінансів, банківської справи та страхування за темами:

№ 4 «Облік розрахункових операцій банку» – операції з рахунками «Банк-Счета»;

№ 5 «Облік депозитних операцій банку» – оформлення депозитної угоди;

№ 8 «Облік операцій банку в іноземній валюті» – встановлення курсу валют.

Використання елементів дистанційного навчання.

6.5 Теми, форма контролю та перевірки завдань, які винесені на самостійне обов'язкове опрацювання

Тема 1. Загальні теоретичні засади і принципи бухгалтерського обліку в банках (8 год).

Регістри аналітичного і синтетичного обліку банківської діяльності. Облікова політика банку та її обов'язкові складові. Класифікація банківських документів.

Тема 2. Облік капіталу (8 год).

Склад капіталу банку і відображення його елементів за класом 5 Плану рахунків бухгалтерського обліку банків. Процес державної реєстрації банку. Вимоги МСФЗ стосовно дивідендів. Відображення в обліку змін статутного капіталу банку.

Тема 3. Облік касових операцій (8 год).

Види кас, які можуть входити у структуру операційної каси банку. Особливості організації касової роботи в установах банків. Структура та характеристика рахунків для обліку готівкових коштів. Механізм проведення інкасації коштів у клієнтів банку.

Тема 4. Облік розрахункових операцій банку (8 год).

Особливості обліку безготівкових розрахунків за рахунками фізичних осіб. Відображення операції із видачі банком клієнту чекової книжки. Механізм проведення та відображення в обліку розрахунків з допомогою розрахункових чеків, акредитивів, векселів.

Тема 5. Облік депозитних операцій банку (10 год).

Міжнародні стандарти фінансової звітності, що регламентують питання, пов'язані з визнанням, оцінкою та розкриттям інформації про фінансові зобов'язання. Метод ефективної ставки відсотка. Особливість обліку вкладів (депозитів), залучених банком в іноземній валюті. Амортизація дисконту (премії) за строковими коштами клієнтів. Види ощадних (депозитних) сертифікатів дозволено випускати українським банкам.

Тема 6. Облік операцій із кредитування (10 год.)

Кредитування фізичних осіб та перспективи його розвитку в Україні. Облік кредитів, наданих фізичним особам. Методи нарахування процентних доходів за наданими банком кредитами. Відображення в обліку операцій з продовження строку дії (продлонгації) кредитних договорів. Кредитна лінія. Механізм проведення операції з урахування векселів і її відображення на рахунках бухгалтерського обліку банку.

Тема 7. Облік операцій банку з цінними паперами (8 год).

Облік нарахування доходів, витрат за операціями з цінними паперами. Облік вкладень банку в акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком у торговому портфелі банку. Ринок цінних паперів в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку. Операції банків з цінними паперами та відображення їх в звітності.

Тема 8. Облік операцій банку в іноземній валюті (8 год).

Валютна позиція банку. Бухгалтерські рахунки використовуються для обліку балансової та позабалансової валютної позиції банку. Касові та розрахункові документи, що використовуються у процесі здійснення готівкових валютно-обмінних операцій.

Тема 9. Облік операцій банку з основними засобами та нематеріальними активами (8 год).

Облік операцій з ремонту та поліпшення основних засобів. Облік вибуття і списання основних засобів. Реалізація, ліквідація, передача основних засобів. Методи нарахування амортизації необоротних активів. Облік необоротних активів, утримуваних для продажу.

Тема 10. Облік операцій з лізингу (8 год).

Методика бухгалтерського обліку лізингових операцій банків України. Перехід у власність банку лізингоодержувача отриманих у фінансовий лізинг необоротних активів.

Тема 11. Облік доходів та витрат банку (10 год).

Відображення в бухгалтерському обліку банку доходів і витрат в іноземній валют. Амортизація дисконту і премії за фінансовими активами. Витрати на утримання банківського персоналу. Облік нарахування та сплати загальнодержавних та місцевих податків і зборів.

Тема 12. Складання фінансових звітів (10 год).

1. Напрями вдосконалення бухгалтерських систем у банках. Етапи процесу повної консолідації фінансової звітності банку. Розкриття у фінансових звітах інформації щодо цінних паперів згідно з вимогами МСБО.

Форма перевірки та оцінювання завдань самостійної роботи

№	Завдання самостійної роботи	Кількість годин	Кількість заходів	Оцінка в балах		Сума балів	
				min	max	min	max
1	2	3	4	5	6	7	8
1	<i>Обов'язкова самостійна робота</i>						
	- вирішення задач та опрацювання окремих тем курсу (домашнє завдання)	26		1	4	2	4
	- тестування в MOODLE	30	12	4	4	5	24
	- доповідь (виступ) з новинами на наукових гуртках і конференціях (з підготовкою презентації)	10	1	2	2	2	2
	Всього за:	66	X	X	X	9	30
	<i>Індивідуальна самостійна робота</i>						
2	- виконання індивідуальної роботи	30	1	0	4	5	5
	- підготовка тез доповіді на конференцію (0,125 друк. арк.)	10	1	0	3	3	3
	- підготовка наукової статті (0,375 друк. арк.)	20	1	0	5	5	5
	Всього за:	60	X	X	X	0	13
	Всього самостійної роботи	126	X	X	X	22	43

6.6 Питання для поточного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

6.6.1 Питання для поточного контролю знань

1. Предмет і метод бухгалтерського обліку в банках.
2. Необхідність та зміст програми реформування бухгалтерського обліку в банках.
3. Система бухгалтерського обліку в банках та її складники: підсистема фінансового обліку; підсистема управлінського обліку; підсистема податкових розрахунків.
4. Основні принципи МСБО і їх застосування в обліковій практиці українських банків.
5. Зміст, положення, норми та правила облікової політики банку.
6. Основні риси бухгалтерського балансу банку.
7. Характеристика та особливості побудови Плану рахунків бухгалтерського обліку в банках.
8. Номенклатура рахунків позабалансового обліку та механізм подвійного запису на позабалансових рахунках банку.
9. Необхідність запровадження контррахунків та їх використання в обліку операцій за принципами оцінки та обачності.
10. Структура банківської системи України.
11. Склад капіталу банку і відображення його елементів за класом 5 Плану рахунків бухгалтерського обліку банків.
12. Характеристика рахунків, призначених для обліку капіталу банку.
13. Облік сум несплаченого та сплаченого зареєстрованого статутного капіталу банку.
14. Назвіть рахунки, що використовуються для обліку касових операцій, їх призначення.
15. Облік операцій каси із приймання готівки.
16. Облік операцій, що виконуються в післяопераційний час.
17. Облік операцій видаткових кас.
18. Відкриття банками рахунків клієнтів та використання коштів за ними.
19. Облік розрахунків із застосуванням платіжних доручень.
20. Облік безготівкових розрахунків чеками.
21. Облік розрахунків акредитивами.
22. Облік розрахунків платіжними вимогами-дорученнями.
23. Облік розрахунків платіжними вимогами.

24. Організація обліку кредитних операцій банку.
25. Характеристика рахунків для обліку кредитних операцій банку.
26. Облік основної суми боргу за кредитними операціями банку.
27. Облік нарахування і сплати процент за кредитними операціями банку.
28. Облік сумнівних кредитів та безнадійних кредитів.
29. Види депозитів (вкладів) за суб'єктами ринку та за строковістю.
30. Пояснити відмінності депозиту від вкладу.
31. Облік залучення і повернення номіналу депозиту.
32. Облік нарахування і сплати банком процентів за вкладом (депозитом), у тому числі капіталізації депозиту.
33. Облік активних міжбанківських вкладних (депозитних) операцій.
34. Класифікація цінних паперів та операції з ними.
35. Облік операцій банку з акціями та іншими цінними паперами з нефіксованим прибутком у торговому портфелі банку.
36. Облік придбання цінних паперів, переоцінки, нарахування доходів за цінними паперами.
37. Облік операцій банку з акціями та іншими цінними паперами з нефіксованим прибутком у портфелі банку на продаж.
38. Облік вкладень банку в боргові цінні папери з метою утримання в торговому портфелі і портфелі на продаж. Класифікація операцій в іноземній валюті.
39. Характеристика рахунків для запису валютної позиції. Відображення в обліку доходів і витрат, нарахованих (сплачених) в іноземній валюті.
40. Характеристика рахунків Ностро і Лоро.
41. Поняття валютної позиції банку, її види, відображення курсових різниць у бухгалтерському обліку.
42. Облік операцій з придбання іноземної валюти за дорученням клієнтів.
43. Облік операцій з продажу іноземної валюти за дорученням клієнтів.
44. Облік операцій з готівковою іноземною валютою.
45. Облік операцій, які впливають на зміну валютної позиції:
46. облік нарахування доходів (витрат);
47. облік придбання основних засобів за іноземну валюту;
48. облік формування резервів.

49. Особливості обліку операцій за внесками акціонерів до статутного капіталу банку в іноземній валюті.

50. Облік операцій в іноземній валюті, які виконуються за дорученнями клієнтів за рахунок валютної позиції банку.

51. Завдання бухгалтерського обліку за операціями банку з основними засобами та іншими необоротними активами.

52. Класифікація основних засобів та нематеріальних активів у банках.

53. Характеристика рахунків з обліку операцій банку з необоротними активами.

54. Визначення вартісних оцінок, які застосовуються в обліку основних засобів банку.

55. Облік придбання необоротних активів за національну валюту.

56. Облік придбання необоротних активів за іноземну валюту.

57. Розкрити сутність лізингових операцій.

58. Надати характеристику рахунків, призначених для обліку лізингових операцій банку.

59. Яким чином принцип МСБО (перевага змісту над формою) впливає на лізингові операції банку?

60. Яке практичне використання в процесі обліку лізингових операцій банку має принцип нарахування?

61. Навести класифікацію видів лізингу за різними ознаками та дати їх характеристику.

62. Облік операцій фінансового лізингу на балансі лізингодавця — банку.

63. Облік операцій фінансового лізингу на балансі лізингоодержувача — банку.

64. Облік операцій оперативного лізингу на балансі лізингодавця — банку.

65. Облік операцій оперативного лізингу на балансі лізингоодержувача — банку.

66. Проаналізувати особливості обліку операцій з фінансового лізингу на балансі лізингодавця та лізингоодержувача.

67. Дати визначення економічних категорій: «доходи», «витрати», «прибуток», «збиток».

68. Характеристика доходів та витрат банку.

69. Навести класифікаційні групи доходів (витрат) банку.

70. Відображення класифікаційних груп доходів (витрат) у Плані рахунків банку.

71. Пояснити дію принципів МСБО: нарахування, відповідності, обачності у відображенні у підсистемі фінансового обліку доходів (витрат).

72. Правила обліку доходів банку (облік їх нарахування, облік прострочених нарахованих доходів, облік сумнівних нарахованих доходів). За кожним правилом навести потрібну кореспонденцію рахунків.

6.6.2 Питання для підсумкового контролю знань (до екзамену)

1. Предмет і метод бухгалтерського обліку в банках.
2. Логічні схеми взаємозв'язку груп окремих розділів Плану рахунків банку.
3. Характеристика та особливості синтетичного та аналітичного обліку в банках.
4. Обов'язкові та необов'язкові параметри аналітичного обліку в банках.
5. Формування номера аналітичного рахунку в банках.
6. Чи існують принципові розбіжності між балансом банку та балансом підприємства?
7. Залишки за якими класами чинного Плану рахунків формують статті активу балансу?
8. Залишки за якими класами чинного Плану рахунків формують статті пасиву балансу?
9. Яку інформацію несуть статті активу та пасиву балансу, показані зі знаком «←»?
10. Як розуміти поняття «мультивалютність плану рахунків»?
11. За якими рахунками у балансі обліковується результат фінансово-господарської діяльності?
12. Дайте характеристику технічним рахункам чинного Плану рахунків.
13. Класифікація банківських документів.
14. Особливості записів за контрпасивними рахунками в процесі обліку капіталу банку.
15. Облік операцій з акціями власної емісії в процесі державної реєстрації банку.
16. Визначення емісійних різниць та приклад їх обліку в банку.
17. Облік розрахунків з акціонерами за несплаченим статутним капіталом.

18. Облік операцій з нарахування дивідендів та розрахунків з акціонерами.

19. Облік операцій викупу власних акцій банку, що перебувають у власності акціонерів (викуп, розміщення, анулювання).

20. Правила обліку витрат банку. Навести приклади кореспонденції рахунків.

21. Облік процентних доходів та витрат банку.

22. Методи визначення кількості днів для розрахунку процентних доходів (витрат).

23. Облік комісійних доходів та витрат банку.

24. Облік витрат на утримання персоналу банку.

25. Облік операцій за рахунками «Доходи майбутніх періодів» та «Витрати майбутніх періодів».

26. Облік нарахування спеціального резерву під прострочені та сумнівні нараховані доходи.

27. Облік часткового або повного погашення контрагентами заборгованості за нарахованими доходами, списаної з балансу за рахунок резервів.

28. Порядок визнання витрат у підсистемі фінансового обліку.

29. Податковий облік у банках та способи й організація його ведення.

30. Облік процедури згортання доходів і витрат банку.

31. Відображення в системі рахунків фінансового результату діяльності банку.

32. Облік нарахування та сплати податку на прибуток.

33. Дати визначення та характеристику поняттям «відстрочені податкові активи» та «відстрочені податкові зобов'язання».

34. Облік операцій з підкріплення операційної каси банку.

35. Організація і нормативно-правове забезпечення ведення касових операцій у банках України.

36. Облік внутрішньобанківських операцій банків з використанням готівки.

37. Облік операцій з банківськими металами.

38. Облік розрахунків за допомогою систем дистанційного обслуговування.

39. Облік коштів за операціями з емісії та видачі банківської платіжної картки.

40. Внесення коштів на картрахунки юридичних і фізичних осіб.

41. Бухгалтерський облік операцій з видачі готівкових коштів із використанням платіжних карток.
42. Класифікація кредитів за ступенем ризику.
43. Облік формування резервів під можливі втрати банків за кредитними операціями.
44. Використання позабалансових рахунків за операціями з кредитування.
45. Облік іпотечних кредитів.
46. Характеристика та основні риси обліку окремих кредитних операцій банку (кредитна лінія, овернайт, овердрафт, кредити, надані за операціями репо, факторингу та за врахованими векселями).
47. Облік пасивних міжбанківських вкладних (депозитних) операцій.
48. Бухгалтерський облік формування спеціальних резервів на покриття можливих втрат за розміщеними вкладками (депозитами) та за нарахованими доходами.
49. Облік сплачених банком відсотків за депозит (вклад) авансом.
50. Порядок обліку, зберігання та знищення бланків ощадних (депозитних) сертифікатів.
51. Облік випуску і погашення банком депозитних (ощадних) сертифікатів.
52. Облік операцій банку з борговими цінними паперами у портфелі банку до погашення.
53. Облік зменшення корисності цінних паперів та формування резервів.
54. Облік реалізації цінних паперів.
55. Облік інвестицій в асоційовані і дочірні компанії.
56. Облік переведення цінних паперів з одного портфеля до іншого.
57. Облік цінних паперів власної емісії.
58. Облік цінних паперів власного боргу.
59. Облік обмінних операцій банку в іноземній валюті.
60. Облік інших неторговельних операцій банку в іноземній валюті.
61. Облік торговельних операцій в іноземній валюті.
62. Облік строкових операцій в іноземній валюті.
63. Методи розрахунку реалізованого результату за операціями в іноземній валюті.

64. Порядок та облік переоцінки основних засобів та інших необоротних активів банку.

65. Облік поліпшення і ремонтів необоротних активів.

66. Методи нарахування амортизації.

67. Облік нарахування амортизації за необоротними активами.

68. Облік операцій з вибуття основних засобів і нематеріальних активів банку.

69. Проаналізувати особливості обліку операцій з оперативного лізингу на балансі лізингодавця та лізингоодержувача.

70. Які принципові відмінності існують між фінансовим та оперативним лізингом?

71. Економічна сутність концепції теперішньої вартості грошей щодо розрахунку мінімальних лізингових платежів.

72. Облікова процедура за оперативним лізингом на балансі лізингодавця.

73. Облікова процедура за оперативним лізингом на балансі лізингоодержувача.

74. Облік доходів і витрат за операціями лізингу.

75. Охарактеризувати методи нарахування амортизації.

76. Склад фінансової звітності банків. Основні вимоги щодо форм фінансової звітності банків.

77. Якісні характеристики фінансової інформації звітів.

78. Порядок, періодичність складання та вимоги до розкриття інформації у фінансовій звітності.

79. Особливості складання квартальної фінансової звітності банків.

80. Особливості складання річної фінансової звітності в банках.

81. Особливості складання консолідованої фінансової звітності банків.

82. Порядок подання банками фінансової звітності до Національного банку та її оприлюднення.

6.7 Рейтингова оцінка знань з дисципліни та схема поточного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

модуль	Кількість годин		Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума			
	ЛК	ПЗ			min	max	min	max		
1	6	6	1. Аудиторна робота:	2	1	2	2	4		
			- усне опитування;							
			- розв'язання задач;							
			- контрольна робота.	1	2	5	2	5		
			2. Самостійна робота:	1	1	2	1	2	1	2
			<i>Обов'язкова</i>							
			- задачі та опрацювання окремих тем курсу (домашнє завдання);							
- тестування в MOODLE;										
- доповідь на гуртку	6	2	2	12	12					
<i>Індивідуальна</i>	1	2	2	2	2					
- тези доповіді	1	0	3	0	3					
- наукова стаття	1	0	5	0	5					
Разом	x	x	x	20	35					
2	2	2	1. Аудиторна робота:	1	1	2	1	2		
			- усне опитування;							
			- розв'язання задач;							
			- підсумковий тест в MOODLE.	1	1	3	1	3		
			2. Самостійна робота:	1	1	2	1	2	1	2
			<i>Обов'язкова</i>							
			- задачі та опрацювання окремих тем курсу (домашнє завдання);							
- тестування в MOODLE;										
<i>Індивідуальна</i>	6	2	2	12	12					
- написання індивідуальної роботи з дисципліни*	1	0	4	0	4					
Разом	x	x	x	16	25					
							36	60		
Екзамен							24	40		
Всього за навчальною дисципліною							60	100		

*Виконання здобувачами вищої освіти індивідуальної роботи з дисципліни «Облік у банках» передбачає опрацювання основних форм річної фінансової звітності вітчизняних комерційних банків та ліцензій на провадження окремих банківських операцій, а також набуття навичок щодо побудови графіку погашення кредиту ануїтетним та класичним способами.

Оцінювання здобувачів вищої освіти на екзамені

За шкалою ЄCTS	За національною шкалою	За шкалою навчального закладу
A	Відмінно	37-40
BC	Добре	31-36
DE	Задовільно	24-30
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	< 24

Шкала оцінювання ЄCTS

Оцінка ЄCTS	Визначення	Оцінка в балах	Традиційна оцінка
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	90 – 100	«5»
BC	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю помилок	75 – 89	«4»
DE	Задовільно – непогано, але з незначною кількістю недоліків	60 – 74	«3»
EX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як досягти мінімального критерію	35 – 59	«2»
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота	1 - 34	«2»

Здобувачі вищої освіти, що набрали менше 36 балів до сесії не допускаються. До складання екзамену такі здобувачі вищої освіти можуть бути допущені тільки після того, як наберуть необхідну кількість балів.

Підсумковий контроль знань здійснюється шляхом складання екзамену по екзаменаційних білетах, які містять два теоретичних питання та одну задачу.

Звільнення здобувача вищої освіти від екзамену можливе тільки за рішенням кафедри при значних успіхах здобувача вищої освіти, за поданням викладача. Для цих здобувачів вищої освіти встановлюється по дисципліні 100 балів.

7. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

1. Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні : закон України від 10.12.1997 р. № 710/97-ВР (зі змінами та доповненнями) [Електроний

ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5178-17>

2. Про фінансовий лізинг : закон України 16.12.1997 р. № 723/97-ВР (в новій редакції від 11.12.2003 р. №1381-IV) [Електроний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80>

3. Про банки і банківську діяльність : закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III (зі змінами та доповненнями) [Електроний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

4. Про обіг векселів в Україні : закон України від 05.04.2001 р. № 2374-III (зі змінами та доповненнями) [Електроний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>

5. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з готівковими коштами та банківськими металами в банках України : постанова Правління Національного банку України від 20.10.2004 р. № 495 (зі змінами та доповненнями) [Електроний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1425-04>

6. Інструкція з організації перевезення валютних цінностей та інкасації коштів в установах банків України : постанова Правління Національного банку України від 03.12.2003 р. № 520 (зі змінами та доповненнями) [Електроний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0254-12>

7. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті : постанова Правління Національного банку України від 21.01.2004 р. № 22 (зі змінами та доповненнями) [Електроний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>

8. Інструкція про касові операції в банках України : постанова Правління Національного банку України від 01.06.2011 р. № 174 (зі змінами та доповненнями) [Електроний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0790-11>

9. Інструкція про міжбанківський переказ грошей в Україні в національній валюті : постанова Правління Національного банку України від 16.08.2006 р. № 320 (зі змінами та доповненнями) [Електроний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1035-06>

10. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах : постанова Правління Національного банку України від 12.11.2003 р. № 492 (зі змінами та доповненнями) [Електроний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>

11. Інструкція про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України : постанова Правління Національного банку України від 12.12.2002 р. № 502 (зі змінами та доповненнями) [Електроний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0021-03>

12. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні : постанова Правління Національного банку України від 28.08.01 № 368 (зі змінами та доповненнями) [Електроний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>

13. План рахунків бухгалтерського обліку банків України : постанова Правління Національного банку України від 17.06.2004 р. № 280 (зі змінами та доповненнями) [Електроний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0918-04>

14. Положення про порядок формування та використання резерву банками України для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями : постанова Правління Національного банку України від 25.01.2012 р. № 279 (зі змінами та доповненнями) [Електроний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12>

15. Правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України : постанова Правління Національного банку України 18.06.2003 р. № 255 (зі змінами та доповненнями) [Електроний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0583-03>

16. Правила (умови) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами : рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 16.12.2014 р. № 1706 (зі змінами та доповненнями) [Електроний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0052-07>

17. Васюренко О. В. Облік і аудит у банках : навч. посіб. / О. В. Васюренко. – К. : Вид-во «Знання», 2006. — 613 с.

18. Волкова І. А. Бухгалтерський облік у банках : навч. посіб. / І. А. Волкова, О. Ю. Калініна. – К. : ЦУЛ, 2009. – 520 с.
19. Герасимович А. М. Облік і аудит в банках : підруч. / А. М. Герасимович, Л. М. Кіндрацька, Т. В. Кривов'яз. – К. : КНЕУ, 2005. – 536 с.
20. Кіндрацька Л. М. Облік у банках : навч. посіб. / Л. М. Кіндрацька, Ю. К. Семеніченко, М. Ю. Тюхляєва. – К. : КНЕУ, 2006. – 404 с.
21. Кіндрацька Л. М. Фінансовий та управлінський облік у банках : підруч. / Л. М. Кіндрацька. – К. : КНЕУ, 2008. – 816 с.
22. Литвин Н. Б. Фінансовий облік у банках (у контексті МСФЗ) : підруч. / Н. Б. Литвин. – К. : «Хай-Тек Прес», 2010. – 608 с.
23. Снігурська Л. П. Облік у банках (у схемах і таблицях) : навч. посіб. / Л. П. Снігурська; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. М. Кіндрацької; ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2009. – 519 с.
24. Табачук Г. П. Фінансовий облік у банках : навч. посіб. / Г. П. Табачук, О. М. Сарахман, Т. М. Бречко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 424 с.

Робочу програму склала
асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

О.А. Боднар